

ประวัติความเป็นมาของอำเภอบ่อเกลือ

อำเภอบ่อเกลือ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดน่าน เดิมเรียกว่า "เมืองบ่อ" คงจะหมายถึงบ่อน้ำเกลือสินเธาว์ที่มีอยู่ในพื้นที่จำนวนถึง ๙ บ่อ คือ บ่อที่ ๑-๒ ชื่อ บ่อหลวง ๑ และ บ่อหลวง ๒ อยู่ที่บ้านบ่อหลวง หมู่ที่ ๑ ตำบลบ่อเกลือใต้ บ่อที่ ๓ ชื่อ บ่อเวน อยู่ที่บ้านนาถิ่น หมู่ที่ ๕ ตำบลบ่อเกลือเหนือ บ่อที่ ๔ ชื่อ บ่อตอง อยู่ที่บ้านบ่อหยวก หมู่ที่ ๓ ตำบลบ่อเกลือเหนือ บ่อที่ ๕ ชื่อ บ่อน่าน อยู่บริเวณหุบเขาต้นกำเนิดแม่น้ำน่านบ้านนาถิ่น หมู่ที่ ๕ ตำบลบ่อเกลือเหนือ บ่อที่ ๖ ชื่อ บ่อแคะ อยู่ที่บ้านบ่อหยวกใต้ หมู่ที่ ๙ ตำบลบ่อเกลือเหนือ ปัจจุบันไม่มีบ่อน้ำเกลือแล้ว เนื่องจากชาวบ้านได้ขุดทำเป็นที่นาและที่เลี้ยงสัตว์ของชาวบ้านไปแล้ว บ่อที่ ๗ ชื่อ บ่อเกร็ด อยู่ที่บ้านสัวเหนือ หมู่ที่ ๓ ตำบลดงพญา ปัจจุบันใช้เป็นี่เลี้ยงสัตว์ของชาวบ้าน บ่อที่ ๘ ชื่อ บ่อเกลือโบราณ อยู่ที่บ้านหางทางหลวง หมู่ที่ ๒ ตำบลภูฟ้า และบ่อที่ ๙ ชื่อ บ่อจ้าว อยู่ที่บ้านเปียงก่อ ปัจจุบันอยู่ในตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ

ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ตามพงศาวดารเมืองน่าน ซึ่งพระเจ้าสุริยพงษ์ผริตเดช ได้แต่งรวบรวมขึ้นไว้ มีข้อความกล่าวถึงแหล่งผลิตเกลือที่สำคัญ ที่เป็นสาเหตุให้พระเจ้าติโลกราช แห่งเมืองเชียงใหม่ยกทัพมายึดเมืองน่าน เมื่อปี พ.ศ.๑๙๙๓ เดิมที เขตอำเภอบ่อเกลือเป็นป่าดงพงไพร ไม่มีผู้คนอาศัยอยู่ มีหนองน้ำ ซึ่งพวกสัตว์ต่างๆ ชอบมา กินน้ำในหนองน้ำแห่งนี้เป็นประจำ และยังมีนายพราน ผู้หนึ่งมาล่าสัตว์ และเห็นพวกเหล่าสัตว์ทั้งหลายมักจะมากินน้ำที่นี้เป็นประจำ เมื่อลองชิมดูจึงรู้ว่ามีรสเค็ม ชาวได้ล่องเรือไปถึงเจ้าหลวงภูคา และเจ้าหลวงบ่อ จึงได้ลงมาดูบ่อน้ำเกลือ และต่างก็ต้องการครอบครองจึงคิดหาวิธีการโดยทั้งสองพระองค์ ขึ้นไปอยู่บนยอดดอยภูจัน เพื่อแข่งขันกีฬา ฟุ้งสะเน้า (หอก) แสดงถึงการครอบครองบ่อน้ำเกลือ เจ้าหลวงภูคาฟุ้งหอกไปทางตะวันตก ของน้ำมาตรงที่ตั้งหนองบ่อปัจจุบัน เจ้าหลวงบ่อฟุ้งหอกไปตกทางทิศตะวันออก ของลำน้ำมาตรงที่ตั้งหอเจ้าพ่อบ่อหลวงในปัจจุบัน ผู้คนที่พากันมาดูการแข่งขันฟุ้งหอก ได้นำเอา ก้อนหินมาก่อไว้เป็นที่สังเกต แล้วตั้งโรงหอทำพิธี ระลึกตอบแทนเจ้าหลวงทั้งสององค์คิดกันว่าจะนำคนที่ไหนมาอยู่ เมื่อปรึกษากันแล้วเจ้าหลวงภูคา จึงไปทูลขอประชาชนที่อยู่เมืองเชียงแสน จากเจ้าเมืองเชียงราย มาหักล้าง ถางพง ทำเกลืออยู่ที่นี้ ซึ่งเป็นบรรพบุรุษ ของชาวบ่อหลวงปัจจุบันนั่นเอง ดังนั้นชุมชนบริเวณนี้ จึงได้เกิดขึ้น และดำรงอยู่มาจนถึงปัจจุบันนี้ (ผู้เฒ่าผู้แก่เล่าว่า เดิมทีบรรพบุรุษนั้น อยู่ที่เมืองโกเลียประเทศจีนหนีภัยมาทาง แม่น้ำเหลืองเข้าสู่ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทางประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวไม่อนุญาตให้อาศัยอยู่ได้ จึงได้พากันข้ามแม่น้ำโขงมาอาศัยอยู่ที่เมืองเชียงแสน) เดิมทีอำเภอบ่อเกลือ อยู่ในเขตการปกครอง ของอำเภอบัว โดยแยกเป็น ๒ ตำบล คือ ตำบลบ่อเกลือเหนือ และตำบลบ่อเกลือใต้ ซึ่งในระยะหลังจากราชากรจากพื้นราบมาทำการค้าขายและตั้งรกรากอยู่เป็นจำนวนมาก ทางราชการได้เห็นความสำคัญของการพัฒนา และขยายบริการสู่ประชาชนในพื้นที่ห่างไกล จึงได้มีประกาศ กระทรวงมหาดไทยแบ่งเขตการปกครองท้องที่อำเภอบัว จังหวัดน่าน โดยเป็นตำบลบ่อเกลือเหนือ และตำบลบ่อเกลือใต้ ยกฐานะเป็น กิ่งอำเภอบ่อเกลือ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๑ และได้รับการยกฐานะเป็น อำเภอบ่อเกลือ เมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๓๘

คำขวัญอำเภอบ่อเกลือ : ต้นกำเนิดแม่น้ำน่าน เด่นตระการด้วยขุนเขา
เกลือสินเธาว์ลือชื่อ งานฝีมือเครื่องจักสาน

พิกัดภูมิศาสตร์: ๑๙°๘'๕๖"N ๑๐๑°๙'๒๗"E

พื้นที่ทั้งหมด: ๘๔๘.๓๔๑ ตร.กม. (๓๒๗.๕๔๖ ตร.ไมล์)

ประชากรทั้งหมด: ๑๕,๓๕๒ คน

ความหนาแน่น: ๑๗.๑๘ คน/ตร.กม. (๔๖.๑ คน/ตร.ไมล์)

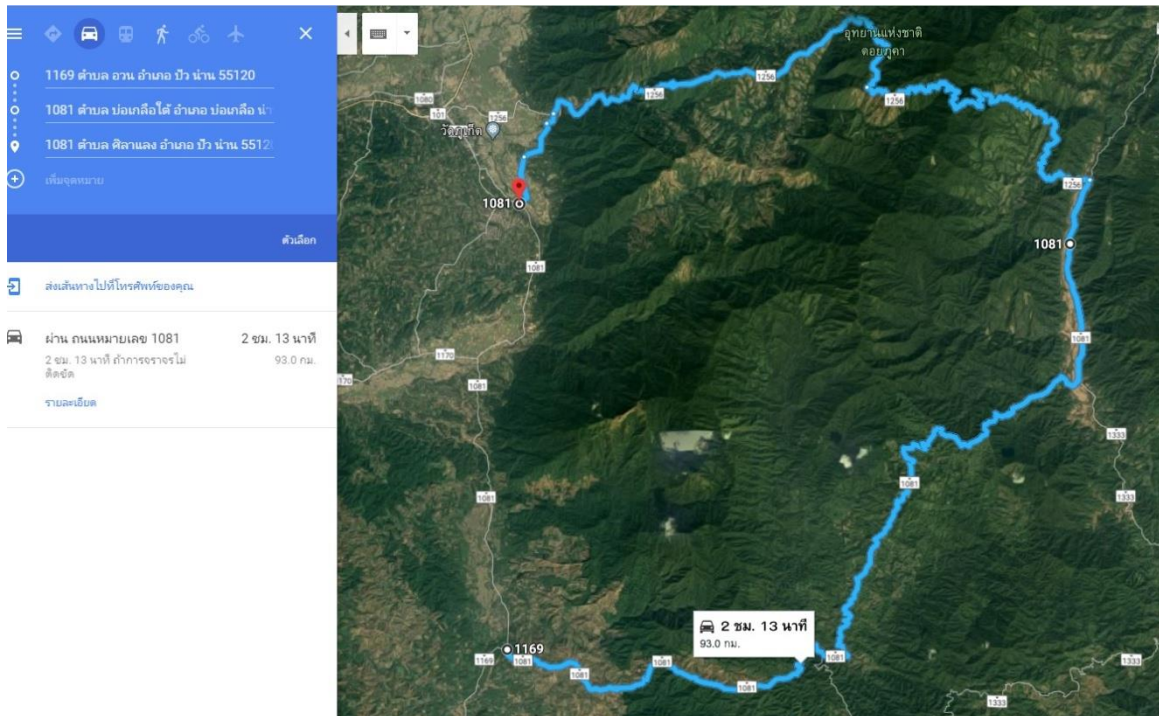
พื้นที่รับผิดชอบ

อำเภออยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดน่าน ประมาณพิกัดเส้นรุ้งที่ ๑๙ องศา ๘ ลิปดา ๕๖ พิลิปดาเหนือ และเส้นแวงที่ ๑๐๑ องศา ๙ ลิปดา ๒๗ พิลิปดาตะวันออก มีเนื้อที่ปกครองประมาณ ๕๒๓,๗๘๑.๒๕ ไร่ หรือประมาณ ๘๔๘.๓๔๑ ตารางกิโลเมตร คิดเป็นเนื้อที่ร้อยละ ๗.๔๐ ของเนื้อที่จังหวัดน่านทั้งหมด มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

๑. ทิศเหนือติดกับอำเภอเฉลิมพระเกียรติ (สภ.เฉลิมพระเกียรติ)
๒. ทิศใต้ติดกับอำเภอแม่จริม และอำเภอสันติสุข (สภ.แม่จริม และ สภ.สันติสุข)
๓. ทิศตะวันออกติดกับเมืองไชยสถาน แขวงไชยบุรี (สปป.ลาว)
๔. ทิศตะวันตกติดกับอำเภอบัว (สภ.บัว,สภ.อวน)

เส้นทางคมนาคม

๑. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๘๑ (สาย อ.ปัว - อ.เฉลิมพระเกียรติ)
๒. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๒๕๖ (สาย อ.บ่อเกลือ - อ.ปัว)
๓. ทางหลวงจังหวัด หมายเลข ๑๓๓๓ (สาย อ.บ่อเกลือ - อ.สันติสุข)

สภาพภูมิศาสตร์

- ❖ พื้นที่อำเภอบ่อเกลือส่วนใหญ่ เป็นทิวเขาสูงสลับซับซ้อน พื้นที่ที่มีความลาดชันมากกว่าร้อยละ ๔๐ บริเวณที่ตั้งที่ว่าการอำเภอบ่อเกลือสูงประมาณ ๗๓๐ เมตร จากระดับน้ำทะเล ปานกลาง จุดสูงสุด ๑,๖๔๘.๐๖๖ เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง มีพื้นที่ราบลุ่มตามลำน้ำและหุบเขาแคบๆ เพียงร้อยละ ๑.๕ ของพื้นที่ทั้งหมด
- ❖ ทิวเขาที่สำคัญได้แก่ ทิวเขาภูคา ภูแว ภูฟ้า ภูผิปันน้ำ ลำน้ำที่สำคัญได้แก่ ลำน้ำมาง ลำน้ำว้า และลำน้ำน่าน มีสภาพป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์บริเวณดอยภูคาและบริเวณพรมแดนไทย-ลาว ซึ่งอุดมสมบูรณ์ไปด้วยสัตว์ป่าและพันธุ์ไม้นานาชนิด และยังเป็นต้นกำเนิดแม่น้ำน่านอีกด้วย
- ❖ สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไปจะเย็นสบายตลอดทั้งปี เนื่องจากมีลมภูเขาและลมหุบเขา แต่เมื่อถึงฤดูหนาวอากาศจะหนาวจัดมากโดยเฉพาะเวลากลางคืนในบางปี อุณหภูมิหนาวเย็นตลอดปีโดยเฉพาะกลางคืนจะลดลงถึง ๐ องศาเซลเซียส พอสัณหนาวผ่านเดือนเมษายนเพียงเดือนเดียวก็ย่างเข้าสู่ฤดูฝน ฝนจะตกชุกไปถึงเดือนพฤศจิกายน ปริมาณ น้ำฝนโดยเฉลี่ย ๑,๓๐๐ มิลลิเมตรต่อปี เป็นอิทธิพลจากลมมรสุมในอ่าวตังเกี๋ย ซึ่งพัดผ่านประเทศเวียดนามและประเทศลาว อำเภอบ่อเกลือจึงเป็นเมืองในหุบเขาสองฤดู